

Pesta 19/31 augustu.

Va est dominec'a. | Redact. : strad'a iernei nr. 1.

Nr. 32.

Anulu IX, — 1873.

Pretiu lu pe anu 10 fl., pentru Roman'fa 2 galbeni.

Ovidiu la gurele Dunarii.

Tristia, lib. III. eleg. 10.

D'ar fi sè-si mai aduca a minte de Nasone
 In Roma vr'o fintia, si déca fara mine
 A mai remasu acolo ce-va din alu meu nume,
 Sè scie dar cà 'n tiér'a, in care-alu marii luci
 In veci nu se 'ntelnesce cu zodi'a 'nstelata,
 Aici mi-ducu eu traiulu in sinulu barbaréi,
 Cu férele sarmate, cu Bessii si cu Getii,
 Nedemni sè le respundia unu echo 'n versulu meu !

Câtu mai adia ventulu recoritoriu alu verei,
 Avemu unu zidu de valuri, prin care ne scutesce
 De crud'a loru navala curgându la midilocu Istru ;

Vai inse candu sosese posomorit'a iérna
 Rîngindu grozav'a-i buza, si candu incepe gleb'a
 A canuntî cu 'ncetulu sub marmor'a de geru !

Si crivetiulu pornesce, si néu'a imple nordulu,
 Si cade, cade, cade : nici sórele, nici plói'a
 N'o mai topescu acuma, cà-ci frigulu o 'mpetresce,
 Si pana sa dispara unu stratu, s'asterne altulu,
 Si-adesea 'n aste cuiburi de ghiatiuri indesate
 Privesci intr'o gramada zapedi din dóue ierni !

S'atât'a-i de cumplita furtun'a deslantata,
 Incâtu rapesce case, ducându-le departe,
 Si turnuri maiestóse in prafu le rispesce ;
 Si sguduitu atuncea in temelia polulu,
 De spaima se 'nfióra selbatecele ginti !

Si barbarulu imbraca nadragi si pei informe,
 Câtu din a lui faptura abié se vedu obrazii,
 Dar pana si prin blana dà gerulu in putere ;
 Si pulberea de ghiatia pe barba schinteiéza ;
 Si te cuprinde gróz'a, candu sloiuri cristaline
 Se 'nchiaga pintre plete si se ciocnescu cu fremetu
 L'a capului miscare ; si 'n vasu inghiatia vinulu
 De-lu scoti in bolovane, pastrandu figur'a ólei,
 Si 'n locu a sórbe spum'a, mananci bucati de vinu !

Sè mai descriu eu óre, cum riurile tóte
 In poduri le peface suflarea cruntei ierne,
 Si-atunci din oboséla de vrei sè-ti stemperi setea
 C'unu stropu de apa viua, spargi intarit'a ghiatia
 Sapandu adancu o grópa, cascata ca unu lacu !

Chiar uriasiulu Istru, pe care nu-lu intrece
 A Nilului largime, acuma se sbêrcesce
 Sub viscolii de crivetiu, si-albastrele-i talazuri
 Se facu o scórtia tare, si pe furisiu sub dinsa
 Se scurge 'n toiulu marii prin cele multe guri !

Si p'unde mai de-una-di plutiá corabierulu,
 S'aluneca piciorulu saltandu fara sfiéla ;
 Si-a calului copita isbesce cu resunetu
 In lespedi faurite din colosale valuri ;
 Si boii fara frica p'acésta nóua punte,
 Sub care stau inchise prapastii desfundate,
 A lene tragu caruti'a nomadului Sarmatu !

De necrediatu, si totu-si sum martorul pe care
 Nimica nu-lu impinge s'ascundia adevorul,
 Si trebui sè me credeti: eu am vediutu chiar marea,
 Chiar marea 'ncatusiata d'unu blocu imensu de
 ghiatia:

Tacuta, neclintita sub tiest'a-i lunecósa;
 Si n'o vediusem numai, dar am amblatu eu singuru
 Pe culmile marine calcându ca pe tierena . . .
 D'aveai si tu a trece asemeni mari, Leandre,
 Nu te 'nghitiá 'n velvórea-i unu mai angustu abisu!

Respinsu de geru, delfinulu totu indesiertu se 'n-
 cërca

In aeru sè tresalte p'a marii suprafatia;
 Si ventulu de la crivetiu, trantindu-se cu sgomotu,
 Turbéza far' sè póta unu valu din locu sè misce;
 Si vasele, ca 'n cœrcuri de marmora cuprinse
 De ghiatia ce le 'ncinge, stau tiepene: veslasiulu
 Talazurile dure adi nu le mai despica;
 Si 'n und'a degerata, cu capete afara
 Vedi pesci ce se 'ncrustéza, si unii mai traiescu!

Atuncea dar candu Pontulu si Dunarea spumanda
 De iërna 'mbratîsiate prindu pelitia de ghiatia,
 P'a Istrului luciósa si meturata cale
 Calâri pe cai selbateci vrasmasii vinu incóce,
 Vestindu a loru sosire sagetile ce sbóra,
 Si remanendu dreptu urma pamentulu despuiatu!

Tieranii fugu departe, lasandu campí'a préda,
 Si barbarulu rapesce putîn'a-i avutîa,
 Totu ce potù sè stringa saténulu prin sudóre:
 Si carele, si turme, si saraçi'a tóta!
 Apoi pe robi i léga cu manele la spate . . .
 Se ducu, se ducu sarmanii, privindu cu desperare
 In urm'a loru ogóre ce n'o sè le mai védia
 Si foculu ce se 'naltia din siubrede colibe;
 Cã-ci barbarulu aprinde, dobóra, mistuesce
 Totu ce nu póte duce, totu ce nu vré sè duca,
 Si stoluri de victime sucumba sub sagét'a-i
 In vêrfu incarligata, alu carii feru supsesu
 Din ierburi ucigasie unu sucu inveninatu!

Ací si 'n timpu de pace resboiulu te 'ngrozescu;
 De nu mai vedi pe barbari, e spaima ce ti-o lasa;
 Si nemini nu cutéza pe campu sè traga brazde;
 Si tielina uitata remane sterpu pamentulu;
 Nici desfetatulu struguru nu cresce 'n umbr'a vi-
 tiei;

Nici ferbe mustulu dulce in naltele basinuri;
 Unu pomu nu se diarescu, pe care ca 'n vechime

Sè scrie unu Acontiu cuvinte de iubire;
 Pustîa, trista, nuda, nici arbure, nici frundia . . .

Fugi, fugi d'acésta tiéra, tu omule fericu!
 Si totu-si din intrég'a nemarginita lume
 Aice, ah! aice osand'a m'a tramisu!

B. P. Hasdeu.

Unu picioru pentr'unu amoru.

— Novela de Sacher-Masoch. —

(Urmare si fine.)

Nici cea mai infioratória dorere nu a fostu
 in stare a-lu scóte din constanti'a-i rece; ma
 cu câtu se apropiã operatiunea catra capetulu
 ei, cu atâta i deviniã faci'a mai suridietória si
 trasurile mai senine.

Franciscu esecutã cu deosebita arte ope-
 ratiunea, ceea ce in urma se fini.

Bolnavulu preste pucine septemane s'a
 vindecatu deplinu, multiamî de bunatatea me-
 dicului seu prè stimatu, si suindu-se pre naia
 cu cârj'a a mana, a rebarcatu spre Angli'a pa-
 tri'a sa.

II.

Cinci luni dupa acésta scena Franciscu
 a primitu din Angliã o epistota de cuprinsulu
 urmatoriu:

Jubite Franciscu!

Inainte de tóte, pe langa espresiunea
 multiamirii si a amicitiei sincere, primescu cu
 bucuria dela mine asignatiunea alaturata, care
 ti-o va rescumperã banc'a lui Pausandu din
 Paris. Acésta suma e o bagatela facia cu bu-
 natatea cea mare ce o ai aretatu catra mine;
 suplinésca-o inse multiamit'a, simpatí'a si ami-
 cí'a mea! Dta m'ai facutu pré fericitu, viéti'a
 mea mi-o ai transformatu in paradisu cerescu,
 candu te-ai resolvitu a-mi tai'a osulu acel'a,
 care mi-er'a pedeca in ajungerea fericirii su-
 prapamentene. Éta in urma ti-descoperu, gen-
 tile barbatu, caus'a acelei dorintie, care Dta
 o-ai numitu nesocotita, nebuna. Atunci aidísu,
 cà cu mintea sanetósa, fara tulburarea cugete-
 loru, nu se póte poftí sè ne despoiãmu de unu
 membru folositoriu alu trupului. Convinge-te
 acuma despre contrariu!

„Reintorsu a casa din a dóu'a caletorfa
 in Indi'a orientala, am cunoscutu caracterulu
 nobilu, spiritulu sublimu, alu Emiliei Harley,
 unite cu exteriorulu celu mai placutu. Cunos-
 ceam de multu aceste cualitãti ale ei, inse mai
 'nainte erau tesauri ascunse pentru mine.

„Atunci incepui a o adorá, a me alipí de dins'a cu acelu simtiementu interioru, care e fundamentulu fericirii adeverate. Si oh! Franciscu, câtu am fostu de fericitu, gustai pocalulu deliciosu alu amorului: fusei iubitu. Da, — Emili'a dintre toti adoratorii sei pe mine me distinse mai multu, catra mene aretà cea mai mare bunavointia, ceea ce erá semnulu neindoiosu alu atractiunii sale.

„Am fostu fericitu, celu mai fericitu dintre toti moritorii! Dara fericirea mea nu a duratu timpu indelungatu.

„Emili'a deodata deveni morósa, incunjiurà privirea si chiar societatea mea; indesiertu am rogatu-o, indesiertu am imploratu-o, nu a folositu nimica. Indesiertu m'am provocatu la amorulu nostru, care ne va face fericiti pe amendo; indesiertu i declarai, cà o voiú luá de socia; ma la cuventulu acest'a deveni inca mai morósa, se retrase, si mai multu neci nu me primi la sine.

„Ca si inamoratulu esilatu din paradisu, debelatu amblai in susu si in diosu, nesciindu ce facu, nesciendu ce sè facu?

„In urma me intorsei la parintii ei, cerui solemn man'a Emiliei. Parintii se convoira, dara Emili'a remase neaplecata.

„In urma unulu dintre fratii ei, in o óra solitaria, in care me cuprinsera nesce cugete fórte moróse, asié încátu si ide'a sinucidului mi-plezni prin minte, mi-descoperi secretulu refusării Emiliei.

„Emili'a, frumseti'a admirabila, femeia cu spiritu cultu, are unu defectu naturalu. I lipsesce unu picioru, si acel'a e inlocuitu cu unulu de lemnu. Si ea credea, cà pentru acestu defectu trupescu nu-mi póte fi socia, si si-propuse de a nici nu-mi fi. M'am hotaritu indata a me face asemenea ei; cà voiú taiá acésta parte netrebnica de carne, care déca mi-ar fi lipsitu, demultu eram fericitu.

„Multiamita dtale, hotarirea mi s'a realizatu! Reajunsu la Londra, celu d'antâiu lucru mia- fostu a cercá cu piciorulu meu de lemnu pe Emili'a Harley. Am facutu-o sè crédia, cà picandu de pe calu mi s'a frantu piciorulu, si a fostu negresîtu trebuinciosu sè-lu taiu.

„Emilia, candu me vediù, a caduutu in deliriu, si remase neconsolata câtu-va timpu. Dara in urma se linisci si se convoi de a-mi fi socia.

„In duc'a urmatória casatoriei, i descoperi secretulu, cà ce jertfa am facutu pentru a-o avé. Unu sarutu infocatu, unu amoru sinceru

si curatu, si alipire caldurósa au fostu respalt'a mea.

„Oh, Franciscu! Déca asiu fi avutu diece piciore, de siguru asiu fi taiatu nóue pentru una asié fericire, pentru unu asié amoru alu Emiliei mele!

„Pururea ti-voiu remané detoriu. Vina la Londr'a cercetéza-me, fà cunoscinti'a sociei miele, si apoi mi-di: „Dlu meu, dta esti ne-bunu! Dorinti'a dtale e nesocotita!“

„Londra noemvre 1782.

„Carolu Temple.“

Franciscu ceti mai de multe ori epistol'a acést'a, o aretà si amiciloru sei, si totu-deuna adause: — Si totusi elu e unu nebunu!

Respunsulu dinsului au fostu urmato-riulu:

„Ti-multiamescu, dlu meu, pentru darulu ce-mi faci. Trebuie sè-lu numescu daru, pentru cà miculu meu servitiu nu e demnu de respalta.

„Ti-urezu sè poti gustá multa fericire si bucuria dimpreuna cu iubit'a-ti socia! Unu picioru, ce e dreptu, nu e multu pentru o socia credintiósa, frumósa, iubita si plina de spiritu! Numai sè nu te insieli mai tardiu!

„Concede-mi sè-mi sustieniu opiniunea si sè repetiescu: Dlu meu grigesce! Ilusiunile trecu, fericirea devine indatinata; si eu me temu, cà peste vr'o doi ani te vei caí cà ti-ai taiatu piciorulu. Peste trei ani vei aflá, cà e mare perdere lips'a piciorului, si peste patru ani vei dice cà ar fi fostu destula jertfa si degetulu celu mare de la picioru. Peste cinci ani te vei convinge, cà si degetulu celu micu inca ar fi fostu pré multu, peste siese ani vei socoti, cà si unghiele ar fi fostu de ajunsu, ma va viniu timpulu in care ti-va paré reu de fapt'a dtale, si mi-vei dá dreptu mie, care pururea dîcu: Dlu meu dorinti'a dtale e nesocotita!

„Ca june fantastu, care traiesce in illusiuni, si se aventu in atmosfera mai innalta, si eu mi-asiu fi sacrificatu viéti'a pentru unu singuru cuventu alu amantei mele! Dara adi, in etate matura, candu miclele necasuri ale vietiei despica vestmentele transparente ale ilusiuniloru, nu mi-asiu sacrificá nici celu mai micu membru alu meu; si déca asiu fi facutu acést'a, adi asiu dice si despre mine: „Franciscu, tu intru adevéru ai fostu unu nebunu!“

Acést'a e opiniunea mea, iérta-me cà ti-o spunu apriatu!

„Acuma Ddiu sè ffa cu dta! Totu binele ti-lu oftéza celu mai umilitu servu alu dtale

Ludovicu Franciscu.“

III.

La an. 1793 a eruptu revolutiunea francesa. Franciscu a fostu silitu a scapá la Londra. Pentru distractiune si pentru legatur'a cunoscintiei, elu intrebà de Carolu Temple. Lu-indreptara la unu palatu mare innaltu. Se anuncià la dlu casei, si fu condusu intr'unu salonu. Langa caminu in unu jetiu siedea unu domnu grasu, incungiuratu celu pucinu de vr'o 20 de diurnale. Nu se potù redicà din loculu seu sè salute pe celu ce intrà.

— Ah! me bucuru, dle Franciscu, cà in urma odata me cercetezi, nu luá te rogu in nume de reu, cà remanu siedindu dara *acestu afurisitu picioru de lemnu* me impedece in tóte. Asié dara, cà dta ai vinitu sè scfi, cà implinutu-ti-s'a profetîrea séu ba.

— Eu sum unu bietu fugariu, si ti-ceriu ajutoriulu si asilulu dtale.

— Ah, dta vei locuí la mine, si me vei mangaiá! Vedi, Franciscu, acuma eu asiu fi admiralulu floteloru cu ventrelele vênete, dara *acestu afurisitu picioru de lemnu* m'a facutu incapabilu, asié încátu nu potu folosí nimica patriei mele. Trebue sè-mi petrecu timpulu aici in odaia intr'unu jetiu, cu cetitulu diurnaleloru, si nu potu face alt'a decátu a blas-temá *acestu picioru de lemnu*, care me impedece de a fi de facia la lupta. Vina mangaiame celu pucinu!

— Socf'a dtale te va poté mangaiá mai bine decátu mine.

— Nici nu vorbí despre dins'a. Pe ea o-a impedecece piciorulu de lemnu, ca sè nu póta jocá, si a devenitu o cartiasia passionata. Ea dóra si acuma jóca cu cine-va. Nu potu s'o desvetiu de felu... Altmintrea ea e femeia buna.

— Cum? d'apoi totu-si am avutu dreptu?

— Oh, pré deplinu! Dara, iubite Franciscu, sè tacemu despre acést'a! Intru adeveru am facutu unu lucru nebunu. De asiu mai avé inca piciorulu, nu asiu da eu nici unu maruntîsiu de unghia nici pentru tóte capriciele scrintite ale lumei! Fíá dîsu intre noi: Intru adeveru am fostu nebunu, cà nu am sciutu

face deosebire intre *fantasia* si intre *amoru!* Oh, dta ai judecatu fórte bine; cunosceai pré bine slabitiunea animei omenesci! Dorere, eu o-am cunoscutu tardiu!... Dara pst! sè nu vorbimu mai multu despre acést'a; déca me va audí cine-va, inca va ride de mine...

N. F. Negrutiu.

Visulu meu.

Din colo de mare, p'unu campu minunatu,
Parea cà se vede unu mandru palatu,
Si dînele 'ntr'insulu, formandu câte-unu choru,
Parea cà intóna unu cantu de amoru.

Suprinsu pana 'n sufletu de candidulu cantu,
P'o cale ingusta plecai tremurandu;
Si-aprópe de curtea acelui palatu
O nimfa sublima m'a intimpinatu:

„Ce cauti aici, tu sufletu strainu,
Pe loculu acést'a curatu si seninu;
Palatulu acést'a in aeru claditu,
De dîne si nimfe e 'n veci locuitu.

Deci vina naintea maretiiului tronu,
Si-acolo te róg, sè-ti deie pardonu;
De cumva regin'a te va ascultá,
Pe bratiu-i de rose te vei leganá!“

Pe tronulu de auru cu flori decoratu,
Regin'a frumsetiei cu doru m'asceptatu;
Si fara rogare, fara pardonu,
Pasfi langa dins'a pe magiculu tronu.

Pe sinulu ei fragedu si plinu de misteriu,
Zimbiau nisce rose cu multe placeri;
Dar ochii-i fantastici erau unu isvoru,
Din care viétia curgea si amoru.

Ferice ca mine, oh! cine erá,
Candu astu-felu de dîna poteam sarutá?
A careia fatia si trupu delicatu
P'a mea Marióra mi-a infatísiatu!

Ionu Tripa.

P a d u r é n ' a.

— Novela originala. —

In Transilvani'a, pe unu sieşu frumosu si romanticu se estinde unu satu cu numele M*. In giurulu lui despre resaritu, amédia-di si

apusu sunt nisce déluri acoperite cu vîie si pomi; éra de la déluri catra satu se estindu nisce pamenturi bune de semenatura si fenatie. Locuitorii acestui satu sunt tierani romani si se ocupa cu agricultura si prasire de vite.

De la satulu M. spre média-nópte cale de o jumetate de óra se incepu pólele unei paduri mari, care se estinde peste déluri numeróse si vâli adunci. Loculu celu mai neamblatu din acésta padure este „Valea padurenei.“

Acésta vale este in loculu celu mai indepartatu si mai intunecosu catra midiloculu padurei, o vale larga si lunga, care cu câtu se departa mai tare in padure, cu atât'a se angustédia si se intuneca mai tare; pana ce in urma se finesce intru o deschidere de stance adancita in anim'a unui munte si scutita de ambe partile de ori-ce radia a sórelui prin crengile potinte ale arboriloru seculari si tufsiururile nepetrunse.

Inainte de intemplantarea pe care voiu sè vi-o enarezu, poporulu de prin pregiuru, cu deosebire celu din satulu M. vorbiá multe lucruri fabulóse despre „Valea padurenei“, facéndu-si totu-de-una cruce la ametirea acestui locu infricosiatu si exclamandu: „Dómne nu ne lasá, uciga-o crucea!“

In midiloculu satului M. este o fantana cu apa fórte buna, cea mai buna in totu satulu. De ací se pórtá ap'a de beutu la tóte casele. Ací convinu in tóta sér'a nevestele tinere si fetele fecióre, si facu cioroboru. Cele vorbescu cu multu focu despre barbatii sei, despre intemplantările dílei, si despre alte afaceri familiare ale sale si ale vecineloru sale; ceste desbatu intemplantári de la jocu si multe noutáti de amoru.

Intr'un'a din serele de iérna a anului 185*, candu se incepe si naratiunea nóstra, la fantan'a amintita steteau dóue fete, si conversau. Erau cam de 16 séu 17 ani si de o frumsetia rara. Una blondina cealalta bruneta. De pe vestmintele si din cuvintele loru se potea pré usioru observá, cà ele erau ficele a doi bocotani mari ai satului M.

— Florica! — díse fét'a cea bruneta catra cea blondina intr'unu tonu misteriosu, — am sè-ti spunu unu lucru infricosiatu. Nu ai auditu nimicu?

— Nu, — respunse Florica, cascandu nisce ochi mari a supra vorbitórei.

— Cum? Se intempla in tóta nóptea, si tocmai langa voi, si tu nu scíi nimicu?!

— Nu! ti-am mai spusu odata, cà nu; dar spune mai iute, cà me omori cu spaim'a!

— Ti-asiu spune, dar me temu sè nu ne auda cine-va, — díse brunet'a, aruncandu o privire in giuru, ceea ce facu si Floric'a cu o nelinisce din ce in ce mai mare. Apoi nu asiu vré pentru tóta lumea, ca acel'a despre care voiu sè-ti vorbescu sè auda, cà eu am dísu ceva reu despre elu, cà atunci... Ací éra privi in giuru imitata de Florica, carea tremurá ca vérg'a.

Inse ori câtu de tare se nisuiau cele dóue romancutie a nu fi audite de cine-va, ele totusi nu observara, cà pe cararea de dincolo de gardulu innaltu si stresínitu, ce se tragea pe langa fantana, se apropiá unu tineru, care se vedea a fi fórte superatu si adancitu in cugete, cà-ci inaintá cu pasi lini, cu manile la spate si cu capulu in peptu, si erá deja sè tréca pe langa fantana, candu din intemplantare aruncá o privire prin gardu spre fantana, si observá pe cele dóue fete.

— Ah! — díse elu, — Maria lui Ilie si vecin'a mea Florica lui Georgie! Óre ce vorbescu atâtu de ingrigiate?! Dar ce-mi pasa de cioroborulu femeiloru! — díse elu éra-si alun-gandu-si curiositatea, si voindu a-si continuá mai departe calea si cugetele sale triste.

Intru aceea unu nume esprimatu de cele dóue fete ajunse pana la dinsulu, ceea ce indata lu-opri, ca si cum l'ar fi cosutu cine-va cu piciórele la pamentu.

Remase nemiscatu nestramutându-si putetiunea cu care venise pe carare, si asié standu cam cu laturea spre fantana.

Inse tóta finti'a lui se prefacú intr'o atentiune personificata.

— Da, — se audit atunci versulu fetei celei brunete, — ceea ce vreu sè-ti spunu, este asié de adeveratu, precum cà pe tine te chiama Florica si pe mine Maria.

— Dar sè te intrebu ce-va, — díse totu aceea, — nu ai luat tu sém'a, câtu de tare s'a stramutatu Mihailu lui Stefanu de câte-va septemane incóce?

— O! ba luatú! — díse Florica oftandu, mai de multu mai ridea si mai graiá câte unu cuvintielu dóue catra mine, de si de la elu asiu fi acceptatu si mai multu; dar eu si cu atât'a me indestuliam si me simtiam fórte... Ací Florica rosí, se facú cà tusiesce, si dupa o tusa intaritata, uitandu in confusiunea sa cele ce a dísu, incepú dinainte: Ba luatú-am séma stramutarea.

Maria nu observá confusiunea suratei sale, de óra-ce ea erá cu multu mai ocupata in momentulu acel'a de sugetulu vorbirii sale,

decâtu sè se ocupe cu psiholog'ia; pentru aceea continuà:

— Da! elu se topesce pe picioré.

Tinerulu de langa gardu si-incretî fruntea dîcîndu intru sine:

— Óre de ce nu póte incape de mine fét'a ast'a?

— Si scîi tu Florica, — intrebà Maria, — pentru ce-i elu totu superatu, câtu cugeti cà-lu totu plóua si lu-ninge?

Tinerulu tresari, si facù o miscare de nelinise.

— Ba eu dieu nu sciu, — respunse Florica, — diu'a si nóptea me totu intrebù, cà óre ce nenorocire sè-lu fi potutu ajunge pe Mihaiu?

— Nu vedi, — continuà Maria, cà elu si-a pierdutu voi'a, ba chiar si placerea de a vorbí cu pretenii sei? Elu nu se mai aréta la jocu, nici la siediatóre, nici la nici unu felu de petreceri a satului, ca si pana acuma?!

— Oh! ba asié este sorióra! Apoi la fete nici cà privesce mai multu nici la un'a, ca si cum pe tóta lumea ar fi superatu, macaru cà eu mi-asíu dá sufletulu. Ací Florica éra-si rost.

— De portarea lui Mihaiu nu numai noi ne miràmu, ci se mira satulu intregu, — dîse mai departe Maria. Ba sunt, cari aru intinerí de diece ori, vediendu pe Mihaiu cà ride numai o singura data, — întregi Florica cu unu tonu miscatu si plinu de sinceritate.

— Oh nu sciu candu va fi aceea, — dîse tinerulu de la gardu, cu o dorere atâtu de profunda si cu unu tonu atâtu de sfasîatoriu, încâtu pucinu cà nu fu audítu de cele dóue fete.

— Nu-i vorba, — dîse Maria, — ca Mihaiu sè rida; elu nu va ride nici odata, cà-ci elu va morí.

Florica scóse unu típetu de spaima si de dorere, si mai cà nu cadíu. Tinerulu se trase unu pasu innapoi, si erá p'ací sè sara la fét'a profetîtória, spre a o astringe sè-si retraga cuvintele.

Dar se predomni si ascultà mai incolo.

— Da, elu va morí, — continuà aceea cu infiorare, — si pentru ce va morí, numai eu sciu si unchiulu meu Luca gorniculu celu schiopu, cà-ci l'a vediutu pe Mihaiu in „valea padurenei.“

Tinerulu la aceste cuvinte se cutremurà in tóte membrele sale, inse nu de frica, ci de nelinise si manfa, si eschiamà:

— Vai! ticalós'a, de cumva scie ce-va, i voiu sfarimá capulu cu pumnulu acest'a, — ca sè nu mai spuna nimenui suferintiele mele!

— Elu va morí, — continuà Maria, — cà-ci a cutezatu a intrá in „valea padurenei“; apoi scîi tu, sorióra, cà cine cutéza a intrá acolo, dà in urma rea si de acolea nu mai are dî buna pana móre.

— Of, Ddieu meu, of, Ddieu meu! — dîse Florica cu dorere si spaima.

— Elu va morí, Florica draga, cà-ci a datu in urma rea in valea padurenei, si a datu padurén'a de elu si...

— Pfui, uciga-o crucea! — dîse Florica facîndu-si cruce si petrundiendu-o o frica panica, — dómne Mariuca, tiucu-te, urita o sè fia padurén'a aceea.

— Ba, te insieli, — respunse Maria, — ea este fórte frumósa, precum spune unchiulu Luca, gorniculu padurei celei mari.

Tinerulu stá inmarmuritu. Florica începù a pierde din frica audîndu, cà padurén'a e frumósa.

Maria continuà:

— Da, ea este fórte frumósa, este mai frumósa decâtu tóte fetele de prin pregiuru, pe cari le cunósce badea Luca. Ea e mai nalta câtu noi cam cu unu latu de mana, e atâtu de nalta, încâtu fara sè se redice, ar ajunge cu faci'a pana la gur'a lui Mihaiu. Are unu peru galbenu, atâtu de tufosu si mare, încâtu i invelesce de totu spatele si umerii si ajunge mai josu decâtu cum i-su de lungi manile déca le lasa pe aceste in josu pe langa sine. Are nisce ochi mari si mandrii. E alba ca néua si obrazii ei asié, scîi tu, ca ceriulu inainte de resaritulu sórelui, pielea ei atát'a-i de subtire, încâtu o ai poté taiá cu unu firu de peru subtire si móle. Apoi trupulu ei ca lumin'a, la midilocu ca anelulu, si e imbracata intocmai ca si noi in vestminte albe impistrite de insa-si man'a sa.

(Va urmá.)

Vasiliu Criste.

Tesauri mării.

— Mârgelele. —

Dintre tóte minunile si tesaurii, cari i ascunde albastr'a adancime a mării, nici un'a nu este asié multu dorita si cautata, nici un'a asié prémárita si venerata ca simbolu alu nobilei frumsetie, de câtu mârgelele stralucitórie.

Lumea câta lupta si sacrificiu, câta astutia si cërta a vediutu facîndu-se d'a ajunge in posesiunea ei! Si cu tóte aceste mârgeu'a nu este alta ce, de câtu o miserabila massa varósa, spumósa, careia unu óre care ratecitu graunte de nasipu i sierbesce de punctu prop-

titoriu si centralu. Ce thema multiumitória acést'a pentru contemplatiuni filosofice!

Inse cine scie, déca on. nostri lectori, mai alesu partea cea mai frumósá din ei, ni voru multumí pentru astu-felu de contemplatiuni, si asié dara mai bine ne vomu ocupá de istori'a culturala si naturale a margéuei.

Asié numitele *margele aeverate* au fostu degiá in timpurile antice ornamentu placutu avutiloru si ómeniloru de rargu innaltu, si nisuinti'a d'a stralucí cu astu-felu de ornamentu erá necredíuta. Muieri si barbati le portau nu numai singuratice, séu duplice si insterate, ca cercei si catene, ci ele se puneau si la vase, vestminte, sandale si calciuni, la arme, carutie si frênele cailoru.

Dupa cum se scie Iuliu Cesare a donatu mamei lui Brutu o marga in pretiu de 6 milióné sestertie; si socí'a imperatului Caju Claudiu se presintá la o pucinu insemnata festivitáte, cu vestminte, de susu pana josu ornate cu margele si smaragde, a caroru pretiu se urcá la 40 milióné sestertie, adeca peste 2 milióné taleri de asta-di. Frumós'a Cleopatra, in ingámfarea ei, beú o marga de scumpetate rara, solvata in unu pocalu cu ocetu.

Mai minunatu inse este, cá Cleopatra a datu si de imitatori. Astu-felu se díce, cá faunosulu Clodiu asemene ar fi espeduitu o pretiósá marga in aduncimea „Eu“-lui seu; totu asié a facutu si fiulu dramaturgului Esopu, inse nu numai pentru sine, ci bagá câte o marga fórte pretiósá si in pocalulu cu vinu a fiacaruia dintre óspetii sei.

In evulu mediu si in epocele urmátorie inca se facea lucsu de margele estravagantu, de si nu chiar ca in anticitate.

Timpulu mai nou, aderinte celui mai golu realismu, a rapitu si de la margéua o parte a farmecului multu doritu de generatiunile anterióre.

Multi critica margéu'a si dícu, cá ea nu este asié netrecátoria ca pétr'a scumpa, si cá prin timpu si intrebuintiare se folosesce de totu. S'a aeveritu, cá margéu'a aeverata, portata immediatu pe pele, nu arare-ori ajunge a fi tulbure si perde si lucéti'a si frumseti'a ei.

Pentru a-i restituí aceste perderi sè intrebuintiéza unu midilocu originariu; a nume se face, ca unu porumbu sè inghitia margéua, se lasa sè steie a numitu timpu in gusí'a lui. Inse, de si prin acést'a devine éra lucitória, perde fórte din pondulu ei, si astu-felu recastiga frumseti'a numai pe contulu pretiului ei.

Dintele timpului asemene nu crutia margéu'a; acést'a s'a observatu mai cu séma la deschiderea norminteloru antice. Asié d. e. dupa 1118 ani s'au aflatu in mormentulu ficeloru lui *Stilicho*, vestitulu beliduce alu lui Theodosiu celu mare, intacte tóte ornamentele; multímea margeleloru inse ajunsera a fi asié de mi, in cátu, atingundu-le cátu de cátu, numai de cátu se farimara.

Margelele cele mai multe, mai mari si mai frumóse se afla in „margea-stridia“, care dupa exteriorulu ei sémena multu la stridia ordinaria, inse este de dimensiuni mai mari. Ea are cuprinsu de 8—10 policari, si grosimea cógei este 25—30 millimetri. Internulu ei este acoperitu cu substanti'a scoicei de margaritariu (Perlmutter), ce ese din corpulu animalului.

Chiar din acele materie consta si margéu'a in sa-si, cu multu mai pretiuita. Diferenti'a pretiului se esplica astu-felu, cá scoic'a, pe de o parte, ca principiu de formatiune normala se afla la mai multe specie de molusce cu cógia, de cátu margelele, formate prin impregiurári abnorme, si cá, pe de alta parte, margelele, prin straturile de substantie de scoica, asiediate concentrice unulu peste altulu, capeata lucéti'a opalica placuta, pe care juvelirii o numescu apa, si care, pe langa tóte nisuintiele de poleire si taiere nu se póte castigá la globureii de scoica.

Chiar si naturalistii au deosebite pareri despre margelele genuine, cari jacu séu immediatu lipite de cógia; séu pe carnea animariului. Inse fia cum va fi, originea margéuei pré marite, la care multi ochi frumosi privescu séu cu mandrí'a séu cu doru, nu póte fi de cátu numai poetica.

Descrierea detaiata a locurilor unde se afla aceste margele, precum si deosebitele moduri d'ale pescuí, cade in domeniulu scrutáriloru naturei.

In fine fía inca amentitu, cá omulu, acést'a fiintia neliniscita, inca a incercatu a imitá producerea de margele, mai alesu chinesisii. Incercári in acést'a privintia a facutu si marele naturalistu Linné, spriginitu de guvernulu svedicu; inse si la aceste incercári s'a constatatu, cu cátu artea omenésca este in deretrulu naturei, si cá natur'a cum scie sè decoredie cu pompa si splendóre neajunsa stravechiulu ei templu.

Ionu Valeriu Barcianu.

S A E O N U ?

R e f l e s s i u n i .

De Carolu Dolfus.

Candu presintele e indestulitoriu, nu cautămu la trecutu.

Intre tóte nefericirile, acele ni se paru mai grele, pe cari nu le potemu atribuí sortii, pentru că scimu, că acele au provenitu din smintele si ratecirile nóstre.

A se rescolá in contra aceleia, ce nu se póte straformá, e o slabitiune. Inse a se rescolá in contra aceleia ce se póte straformá, e detoría.

Ca sè fimu paciinti fatia cu ómenii, trebue ca séu sè-i iubimu, séu sè-i urimu tare!

Pentru ómenii de omenía nimica nu póte fi mai neplacutu, decâtu aceea candu ei sunt siliti a despretiui pe altii; numai la casulu estremu ei se resolvescu la acést'a.

Entusiasmulu si indignatiunea sunt afni; numai atunci ne indignămu, deca suntemu capabili spre entusiasmu.

De la publicu nu acceptá apretiuire; spre acés-t'a elu nu are timp.

Frumseti'a adeverata e simtíbila; numai anim'a o póte vedé, ochiulu nici odata.

De comunu se crede, că avemu dóue urechi, dar eu credu că mai multi au numai un'a — ca sè auda aceea, ce li face placere. Ba chiar si la cei mai drepti o urechia e mai slaba decâtu cealalta.

Si cu ochii suntemu chiar asié; natur'a ni-a datu doi ochi, inse unulu lu-inchidemu; si a nume acela, cu care vedemu lucruri, ce nu ni placu.

Lingusírea strica spiritulu, — ca si sacharulu dintii.

Celu ce lingusiesce — cersiesce.

Ce e mai reu, a lingusí séu a primí lingusírea? — Celu ce lingusiesce strica, éra acel'a care primesce lingusírea se cufunda.

Vinulu si laud'a sémena. Putina lauda are impresiune buna, insufla si intaresce; laud'a multa strica. Sè ne ferimu de betia!

Celu-ce se acomodéza opiniunii lumei, acel'a e sclavulu celu mai atêrnatoriu, cà-ci si-alege domnu pe celu mai capritîosu, mai desfrênatu si mai pretindietoriu.

La sinceritate se recere multa cutediare si multu tactu, ca sè nu fimu ofensatori. Multi nu sciu sè fia sinceri decâtu numai prin grobianitate, ba sinceritatea pré adese ori o confunda cu grobianitatea. Deci intrunirea tactului finu cu onórea facu pe omulu loialu.

Cu gustulu bunu si cultu numai dreptatea se potrivesce. Omului cu gustu cultu minciun'a i face neplacere; candu vorbesce, elu spune adeverulu, inse se feresce de ofensare.

Uritulu e asemenea ruginii, — consuma talentele.

Candu stupiditatea se insotiesce cu maliti'a, maliti'a si stupiditatea cu prosti'a, ceea ce câte odata se afla intr'un'a si aceea-si persóna, se produce reulu celu mai mare in lume.

Flecarirea multa e semnulu lipsei spiritului.

Flecariulu e asemenea acelui omu, care nici odata nu-i a casa.

A scí folosí tacerea: e putere.

Discretiunea e pudórea animei.

Sufletulu blandu si anim'a profunda simtítoria prin nimica nu se póte vatema mai tare, decâtu prin indiscretiune si flecarire.

Multi sciu ride, a suride inse putini.

Pe barbati femeile, pe femei barbati le cultivédia; unii prin altii se coregu séu se strica.

Din singuretate femeile ne convêtescu; iubirea femeiloru e acelu lantiu, ce ne infra pe noi catra societate, acestu lantiu lu-derimămu mai in urma. Candu lu-rumpemu — ne derimămu si noi.

S. Sincai.

Istoriore scurte.

Éta o frumósa scena americana, narata d'unu corespundinte alu diariului „l'Univers“ :

Dóue vase, cari stationau la Saint-Louis, erau gata sè scobóre pe riulu Mississipi.

Mai nainte de plecare aveau sè fia visitate de óre-cari oficiari publici, insarcinati cu constatarea bune stari a bastimentelor.

Acei functiunari s'firsira inspectiunea unui vasu si prin urmare acela trebuia sè plece mai antaiu.

Acésta dispera pe caletorii vasului vecinu, cà-ci caletori'a a dóue vase vecine cari rivaliséza unulu cu altulu pasionéza pe Americani si dau adesea ori locu 'a prinsori extravagante.

Pasagerii celui d'alu doilea vasu se rapedu la capitanu.

— „Noi o sè 'ntardiamu ; éta cà ceilalti sunt gata ; se plecãmu fara visita.

— Da, inse, — respunse capitanulu, — sciti cà sunt 500 de dolari ca amenda pentru bastimentulu meu, — déca voiu plecã fara s'asceptu pe inspectori.

— Déca e vorba d'asta, o sè ti-i dãm noi, — strigara d'odata caletorii.

In adeveru, ei organisara o colecta si 'n câte-va minute 250 dolari se si strinsera.

— Destulu, — díse atunci capitanulu, care impartasiã si elu emotiunea caletorilor. Infractiunea ce am sè comitu se pedepsece cu amenda de 500 dolari ; dar celu care o descopere primesce 250. Eu am sè me denuntiu singuru, si fiindu cà am dreptulu la gratificare, nu voiu mai fi detoriu de càtu amend'a de 250 dolari.

Ceea ce dísece si facù : judecatorulu nu gasi nici unu altu casu, si cele dóue vase potura plecã 'n acela-si timpu.

*

Dueluri pe drumulu de feru. Éta unu evenimentu ce sémèna ca unu visu, de si este fórte adeveratu.

Pe unu drumu de feru din Georgia, acela-si vagonu cuprindea o domnisióra numita Nely si doi juni Marc si Armand, cari pretindeau amendoi la man'a sa.

Celu mai neinsemnatoru subiectu aduse o conversatiune intre rivali.

Unu negutiatoru din orasiulu Augusta, care siedea acilea, i sill a se bate de indata spre a terminã cert'a.

Ei refusara.

Dar cu acésta ocaziune, o discutiune viua se ridicã intre caletori a supra tesei duelului.

Doi dintre dinsii, cari nu erau de acord a supra unui punctu, se coborira la prim'a statiune si se batura : unulu dintr'insii remase mortu pe locu.

Convoiuu plecã inainte.

Incidentulu precedentu, incaldindu capetele, negutiatorulu din Augusta repetã lui Marc si lui Armand, cà erau nisce lasi, de óre ce nu voiau a se bate, si cà are sè le arete déca vré unulu dintre ei aru voí sè se mesure cu dinsulu.

Armand, silitu la extremitate, primí.

La statiunea urmatória, negutiatorulu si elu traserã armele unulu in contra altuia.

Armand cadíu mortu.

Duelistulu, mandru de succesulu seu, strigã tutoru caletoriloru din trenu, cà ar provocã pe origine aru díce, cà a facutu reu si i-ar imputã sangele acestui omu, versatu cu usiorintia, séu ar voí sè sustina pe domnisiór'a, caus'a principala a acestoru dóue catastrofe.

Unu june de dóue-dieci si cinci de ani ofere acestuia a deveni campionulu seu.

Dar trenulu pleca éra-si.

Cei doi adversari luara locu in vagonulu descoperitu, — si voira a se bate, in acela-si locu chiaru.

Cele dóue pistole fura implute.

O tacere solemnã se facù.

Nu se intrerupse de càtu dupa unu minutu de strigatulu caletoriloru, stropiti de sangele junelui omoritu de negutiatoru.

In fine, ajunse finele acestei caletorii, insemnata la fie-ce pasu cu o crima.

B o m b ó n e.

Intr'unu salonu se observã fórte multu dn'a B. o femeia frumósa, eleganta, dar cu putínu spiritu.

— Ea atrage langa sine pe tóta lumea, — dícea cine-va.

— Si nu retiene pe nimeni, — respundea o femeia.

CE E NOU?

* * (Caletoria in aeru.) Proprietarii diariului „New-York Daily Graphic“ au incheiatu unu contractu cu renumitulu aeronautu, profesorulu Wise, conformu caruia acestu din urma se indetoreza a construí unu balonu, in care elu cu asistentii sei si siece séu optu alte persóne, voru trece oceanulu atlanticu si in decursu de 60 de óre voru sosí in Anglia. Spe-sele construirii balonului se urca la 2000 pundi sterlingi, platiti de diariulu numitu. In balonu va fi nutrementu pentru trei-dieci de díle.

* * (Paliulu St. Ladislau.) E mare bucuria in foile unguresci clericale. De curendu s'a descoperitu in Zagrabia paliulu stlui Ladislau. Acel'a erã intr'unu altariu alu bisericeii catedrale de acolo. Paliulu fu dusu numai decãtu la espositiunea universala din Viena.

* * (Curiositati chineze.) „Gazetta de Pekin“ e plina de lucruri curiose a supra modulului de guvernamentu alu chineziloru. Spre esemplu, acésta gazeta inregistreza a resolutiune a consiliului de statu prin care uréza junelui imperatore 10,000 ani de prosperitate, si in acela-si numeru publica unu decretu prin care se numesce comisiunea de architectura care tre-bue de pe acum se construésca mausoleulu destinatu se cuprinda pe fiulu sórelui si soci'a sa, dupa mórte. Cu ocaziunea celei din urma caletorii a imperatului la momentulu stramosiloru sei, catãrii cari transportau concubinele sale, au moritu fara veste. „Gazetta de Pekin“ a inseratu a dóu'a dí unu decretu ce distituia, pentru acestu motivu, pe siefulu eunuciloru, si exilã

in acela-si timpu pe mai multi oficeri pentru că au pusu multa graba a aduce la mésa felurile de mâncări maiestății sale.

* * (Tîer'a femeiloru.) Intre posesiunile olandese, se afla unu micu statu ce merita tóta atentiunea. Atátu prin organisatiunea câtu si prin obiceiurile sale caracteristice, acestu statu intrece visurile cele mai cutezătorie ale luptatoriloru americani pentru drepturile femeiloru. In insul'a Iava, situata intre Batavia si Samarang, se afla miculu regatu Bantam, care, de si platesce tributul Olandei, este unu statu independente. Acestu statu, care se guverna si apera numai de femei, inca de timpuriu immemorabile si cu tóta nensemnatatea sa politica; este fôrte fericitu si bogatu. Regele tierii este 'n adeveru unu barbatu, inse toti ceialalti functionari ai statului apartienu frumosului secsu: acestu rege este cu deseversire dependinte de ministeriulu seu, care se compune din trei femei. — Autoritățile cele mai 'nalte, toti impiegatii, demnitarii ai curtii, comandantii si soldatii apartienu fara exceptiune secsului femininu. Barbatii se ocupa cu agricultura si comerciulu. Gard'a domnéscă este compusa din cele mai distinse femei. Amazóné calerescu ca barbatii si pórtă câte o lăncie ascuțită, pe care scie a o manú cu cea mai mare agerime, precum si câte o pusca, pe care o descarca in celu mai mare galopu. Tronulu se mostenesce de primulu nascutu alu regelui. In casu candu regele móre fara mostenitoriu, se aduna 100 amazóné, alese prin votu, cari alegu de successoru la tronul pe unulu dintre proprii loru fii si atunci alesulu se proclama ca rege legalu si constituționalu. Capital'a acestui micu statu, situata intr'un'a din cele mai incantătorie parti ale insulei, pe o câmpia fructifera, e aপরতা de dóue fortaretie bine inarmate.

* * (Unu strainu, care pareă a fi Ispaniolu.) se presintă la 11 aug. diminétia, pe la optu óre si jumetate, la otelulu „Zum goldenen Hirschen“ in Viena, si cerú o camera, in care se si duse indata. Peste vr'o jumetate de óra, ospeliarulu audí unu sgomotu surdu, ce pareă produsu prin caderea pe scanduri a unui corpu séu alu unui obiectu greu, acést'a inse nu-i provocă indata nici o banuieła. Mai tardíu, vedindu că strainulu nu se mai cobóra, si preocupatu de sgomotulu ce audíse, ospeliarulu se duse si batú la usia; neprimindu nici unu respunsu preveni polit'a care, sosindu indata, deschise usi'a si gasi pe strainu muiatu in sange si cu corpulu culcatu naintea patului. Langa elu erá unu pistolu cu care se 'mpuscase 'n capu. S'a gasitu intr'unu micu necesaru de caletoría câte-va chârții a caroru cercetare, facuta 'ndata de catra politia, dovedí că sinucisulu erá de origine Romanu. Elu fusese in Ispania, si resiediuse in cele din urma la Cartagena. Pe jumetate ruinatu prin turburările d'acolo, venise aci ca să iè óre-cari sume insemnate ce le 'neredintiase, in aprilu trecut, la dóue case de comerciulu din orasiulu nostru. Afandu c'aceste stabilimente perisera in trecut'a afundare financiara, otari a-si curmá esistinti'a. Faca cerulu c'acesta se fia celu de pe urma in scrisu in list'a cea funebra!

Biserica si scóla.

‡ (Societatea romana de cultura si limba din Silistria) a primitu de la dlu Diamandi I. Manole, co-

merciantu in Brasiovu, lei 400. Din f. umás'a scrióru, ce binemeritululu daruitoriu a adresatu societății vomu reproduce si noi câte-va sîre: „Cunoscu sara-ci'a vóstre: ea grasséza la voi, ca si la noi peste Carpati; totu-si cuteza a ve díce, că inmediatu sè creati scóle in tóte comunele romane din Dobrogiă si o scóla de fetitia in Silistria; că-ci femeile romane in Tesalia si Macedonia, de la Aurelianu pan'acum, ne-a conservatu mai bine originea romana. si priu scóla ni-o voru conservá si mai bine, pentru că femei'a prin-cultura devine o mama buna, si istori'a romana ni spune, că toti fiii ei, cari au ilustratu-o, au avutu mame bune.“

Societati si institute.

‡ (Societatea academica romana.) conformu statuteloru, s'a intrunitu in 1/13 augustu la Bucuresci. Dlu secretariu generalu a cetitu darea de séma a delegatiunii despre situatiunea de peste anu a Societății. Delegatiunea a tienutu 130 de siedintie. Din lucrările acestora amintimu următoriele: s'a publicatu publicatiunile de concursuri diverse, inserate la timpulu loru si de noi. Pana la timpulu otaritu a intratu la societate numai: 2 manuscrite de traducere din Cesare „De bello civili“, — unu manuscrisu traducere din Titu Liviu, — si 2 traduceri din Salustiu. Pe langa aceste manuscrise de concursu, delegatiunea a mai primitu unulu „tratatu de geologia“ de la dlu Nicolae Popu, profesoru din Nasaudu, cu rugamintea d'a-lu censurá societatea. Dr. Cihac, noulu membru onorariu, a anunțiatu unu elaboratu din sciintiele naturale, dar nu l'a tramisu. La unele concursuri, ca celu filologicu, sintass'a, si celu istoricu din fondulu Odobescu, nu s'a primitu nici unu manuscrisu. Dlu A. Papiu a continuatu lucrarea relativa la Cantemiresci, Delegatiunea ps d'o parte a furnitu dlui Papiu harth'a necesaria pentru tiparirea traducerii romane: „Descriptio Moldaviae“, si pe d'alta parte a mijlocitu aducerea din Russia a manuscripteloru cantemiriane, cari constau din 9 bucăti. Delegatiunea nu este inca in positiune d'a comunicá unu resumatu de lucrările comissiuniloru permanente ale diverseloru sectiuni. Nici unu membru n'a anunțiatu, că va tiené unu discursu de receptiune. S'a facutu in principalele orasie ale Europei deposite de operile societății. Bibliotec'a societății s'a sporitu cu 400 volume si numai prin daru; numerulu cartiloru cumperate se urca la 17 volume. Totu-odata din fondulu donatu de dlu Odobescu se urmarescu prin diverse librării cartile de anticariu, din notiti'a dsale bibliografica despre Dacia. Catalogulu de anticități din museu, cu care Dd. Odobescu si Urechia au fostu insarcinati, nu s'a facutu, din cauza, că cele mai insemnate piese din museu au fostu duse la Viena pentru espositiune. Comissiunea lessicografica a ajunsu cu tiparirea dictionariulu la liter'a F. Din glossariu n'a mai aparutu nici o fascicula. Dintre membrii noi, dnii Bataillard, Dietz, A. Cihac si Dr. Szabó au respunsu, că multimescu. — Apoi reportulu amintesce mórtea lui Cusa, care cu dreptu cuventu se póte numi intemeiatoriulu Societății; apoi inregistréza alte perderi doreróse pentru societate, incetarea din viétia a lui Alesandru Hasdeu alu Besarabiei, a P. S. Dionisie episcopulu de Buzeu, a metropolitulu Siaguna si in

fine a lui Philariète Chasles. Din analele societății pe 1872 a apărut numai partea prima, conținendu procesele verbale; partea a două, avendu a cuprinde discursurile dloru Fetu, Urechia și Baritiu, va apăre în curendu. Guvernulu a binevoitu a ordoná tipărirea loru gratis în tipografiá statului. — S'a cheltuitu 45,911 lei și 49 bani. Doue rele paralizéza mersulu Societății: lips'a de fonduri d'o parte, d'alta parte dificultatea d'a poté pe mai multu timpu pe membrii resiedinti în Bucuresci. Incâtu pentru cestiunea declarării societății de institutiune lucrandu în permanentia, delegatiunea nu propune a nume vr'o solutiune, și incheia astu-felu: „La lucru colegi, și sè nu ne despartîmu, pana nu vomu asigurá lucrului comunu unu mersu mai temeinicu!

Literatura.

* (Pentru legisti.) A esítu de sub presa „Biblioteca de legislatiune séu Colectiunea legiloru României vechi și noue de Ionu M. Bujorénu.“ Unu volume de 2144 pagine conținendu tóte legile, proceduri, regulamente, decrete, circulare instructive, conventiuni, concesiuni, statute, tarife, tablouri, formularii, etc., în acestea intra și legiurile vechi: Caragea, Calimah, ale princip. Stirbeiu, Manualu de pravila bisericésca și statutele Coloniilor bulgare din Basarabia. Depositu, spre vendiare, la libraria Socek et C-nie în Bucuresci. — Pretiulu 30 lei nou esemplarulu.

* (Novela nóua.) A esítu de sub tipariu și se afla de vendiare la administratiunea diariului „Presă“ și la tóte librariile din tíera: „Contesa Falsa“, novela de Edmond Hahn, tradusa din limba germana, de B. V. Vermont. Pretiulu 2 lei noi.

* (Revist'a Contimporana,) în nr. 6 de la 1 avg., conține urmatóriile publicatiuni: „O resbunare“, comedia într'unu actu de George Marianu, „Trubadurulu“ de Ciru Economu, „Unu boeru nou“, epilogu de G. Cretiénu, „Nóu'a directiune din Iasi“, de V. A. Urechia, „Cantece și plangeri“ (din tabletele unui recunoscutu) de M. Zamfirescu și „Magura Calomfirescu“ de Dimitrie C. Butculescu.

T e a t r u.

⌘ (Teatrulu celu mare din Bucuresci.) Compani'a dramatica romana, represintata de dlu M. Pascaly, anuncia cá studiile preparatórie pentru stagiunea de iérna se voru incepe positivu în anulu acest'a între 15—19 augustu stilu vechiu. Deci membrii angagiati în acésta compania sunt invitati a se aflá la diu'a prescria pentru inceputulu repetitiuniloru. — Asemene și elevii și elevele, sunt insciintiati, cá încercárele se voru face de la prim'a represintatiune. Dorim unu bunu succesu dlui Pascaly și în anulu viitoriu, care se va și realizá de siguru, represintandu cátu mai multe piese originale.

⌘ (In teatrulu Palais Royal) la Paris s'a represintatu de curendu o nóua comedia în unu actu. Titlulu ei este: „Le baptême du petit Oscar.“ Pies'a face efectu mare.

⌘ (Nóua piesa francesca.) Meilhac și Halévy au terminatu o piesa nóua pentru teatrulu „Variété“ din

Paris. Pies'a e intitulata: „Toto chez Tata“, conține unu actu și are numai doue persóne.

Espositiunea universalá de Viena.

△ (Defraudatiune la espositiune.) De cátu-va timpu s'a observatu, cá la cassele espositiunii se facu furaturi de bani. Polití'a a desvoltatu atentiune necesaria și a observatu, cá trei cassari fura banii încassati. Respectivii fure arestati numai decátu, și recunoscura fapt'a loru. E curiosu, cá unulu din ei a unu fostu morariu bancrotatu falsu și pedepsitu pentru acést'a. ér alu treile a fostu mesariu.

△ (Scaldatórie la espositiune.) Ide'a d'a face o scaldatória în localitatea espositiunii, nu este nóua, dar totu-de-una a datu de mari pedece tehnice. — Aceste pedece adi nu mai existu. La ultim'a plóia în mai multe parti ale localitátiloru ér ásié mare apa, încátu ómenii amblau în apa, și astu-felu fara dorinti'a loru se scaldara cum se cade.

Industria și comerciu.

|| (O nóua lumina electrica.) Ómenii de sciintia și industriasi lucréza pe capete, ca sè descopere mijlóce de iluminatiune eftine și intense. În momentulu de fatia o masína Gramme, perfectiunata, este espusa în Vestminter-Bridgeroad. Printr'o dispositiune dibace, curentulu magneto-electricu ce produce este cu totul neinteruptu; prin urmare masín'a nu desvoltéza nici schintei nici caldura. Conducéndu-o în proportiune de 400 revolutiuni pe minutu, ea produce o putere luminósa egala cu 15,000 luminári, cu pretiulu de unu shilingu pe óra (1 leu și 25 bani.) Acésta masína se póte întrebuintá nu numai pentru luminatu, ci și pentru diferite fabricatiuni, precum este preparatiunea otietului și a alcaliilor caustice. Cu aceea-si masína s'a facutu și analiza spectrala la diferite metale. Vergi necunoscute pana aci în spectru, au doveditu puterea acestei masíne.

|| (Omnibusuri cu aburi pentru Tramways.) Se díce, cá la Londra are sè se experimenteze în curendu pe strade unu nouu sistemu de trasuri, cari în locu sè fia trase cu cai, voru fi conduse cu aburi. Ide'a de a întrebuintá aburulu pentru acestu scopu nu este nóua, inse lips'a unei locomotive practice a facutu cá nu s'a aplicatu pana asta-di. Unu inventatoru aru fi inlaturatu dificultatea, elu aru fi nascocitu unu omnibusu (trasura) pentru tramways, pusu în miscare cu aburu, și care se va poté întrebuintá fara nici unu pericolu pentru circulatiunea publica, în stradele Londrei. Trasur'a nu se deosebesce de cele obicinuíte asta-di pentru tramways, de cátu cá ambele platurforme sunt mai lungi cu 80 centrimetre ca cele în fíntia, și unu cosiu micu ese în mijloculu trasurei. Cazanulu și masínele, cu putere ca de 8 cai, sunt asiediate în mijloculu trasurei și taie în doue randurile de scaune, îngustandu locul ce le este destinate cu 90 centimetre de fia-care parte, fara inse, ca sè intrerupa circulatiunea de la unu capetu alu vagonului pana la celulaltu.

|| (Valórea târguelitoru ce a facutu Siahulu Persiei la Paris și la Londra.) La Paris, în magazinele de la Palais Royal, valórea obiectelor cumperate de Nasr-ed-Din se evaluésa la 7 séu 8 sute de mii franci.

Din această sumă, 500 mii franci a costat numai furnitură biuroului, o colecțiune de binochiuri, un barometru și un aparat de fotografie. Obiectul înse pe care Siahulu l'a plătit mai scump, este un orologiu astronomic din timpul primului imperiu, arătându anii, lunile, zilele, orele, minutele și secunde, și pe care se poate urmări rotațiunea pământului împregiurul soarelui. În toată lumea nu există decât încă două asemenea orologii: unul aparține regelui Belgilor și altul reginei Engliei. Acesta pe care l'a cumpărat Siahulu a aparținut odinioară regelui Ludovic XVIII. Elu costă pe Siahu numai 6000 franci. La Londra a cumpărat tablouri de 150,000 franci și bijuterii de 4 până la 500,000. Dar pe când Siahulu făcea aceste cumpărături, niște persoane din suită sa făceau și ele vinderi. Unu diamant oferit unui bijutier, din Palais Royal, doritoriu să-l cumpere, cerea pe elu 30,000 franci. Bijuteriile i-a dat numai 10,000, dar persoana n'a voit să-l desfacă pe acestu pretiu.

Tribunale.

(*Cholera ca mijloc de scapare.*) Într-o comună aproape de Pesta, trebuia să se facă zilele trecute o execuțiune judecătorească la unu proprietariu de moșie. Esecutorul înse dimpreună cu avocatul imputat se retrăsese de astădată din umanitate, căci chiar la intrarea lor unu medicu cunoscutu li spusese, că domna casei — care zăcea în patu în odăia aceea — tocmai atunce a moritu în cholera. Fiindu că medicul vorbea seriosu, esecutorii nu aveau nici o cauză a se îndoi, și astu-felu se retrăsese. Ce mare fu înse mirarea lor, cându în diuă următoria aflară, că corțelulu în noaptea trecută fu desiertat, și că domna morță a desvoltat mai mare iubiela întru cararea obiectelor amenințate de execuțiune. Atătu în contra medicului, cătu și în contra „dămnei“ și a barbatulu ei s'a început cercetarea criminală.

(*Rózsá Sándor*) nu se prea afla bine în temnița din Gherla, și afirma totuora, că elu n'a comis atâte crime, ca unii cari au primitu pedeapsa mai mică. Elu dăce, că numai în 1848 a omoritu, ér atunce i-a fostu iertat, căci a primitu concessiune de la Kossuth d'a forma unu corp de gerilisti, cu care ocaziune apoi elu a și ucis o multime de sârbi. Foile unguresci publice reporturi lungi despre starea acestui banditu, care și acuma dăce, că deca si-ar redobândi libertatea, era-si ar jefui.

(*Din viața diuaristilor rusesci.*) Zilele trecute s'a petrecut la St. Petersburg o scenă curioasă și a nume între nesce diuaristi. Înaintea judecătoreștii de pace a cercului alu 7-le se prezintă adevăratu editorulu și capu-redactorulu diuariului „Noutatea“, dlu Schreyer, care a acusat pe doi colaboratori ai sei de delapidare de bani. Pertractarea desvoltă următoreștii istorice alu intemplantilor: Doi colaboratori ai diuariului numitu, cari deja de vr'unu anu nu-si capătăseră lăfă, intrară în localulu de abonamentu, luara de acolo două epistole cu bani de pe măsă, și în butulu resistinței cassirarității, le deschisera, și scoțându banii se departară. Judecătoreștii de pace, du-

pa ce a ascultat ambele părți, a pronunțat următoria sentință solomonică: Capu-redactorulu trebuie să plătească lăfă celor doi colaboratori ai sei, și pentru întârziare va avea să-si ceară scuzele lor; colaboratorii asidere trebuie să se răgo de iertare, și se deoblega a nu mai deschide în viitoru nici o epistolă cu bani. Nici o parte n'a apelat.

(*Unu proceș curios.*) Unu oare-care doctoru, a nume West în Statele-Unite, este casatorit și posedă și unu negru, sclavulu seu! Si-adăra nevastă, și pentru a-i probă iubirea, si-a asigurat viața în profitulu ei cu 125,000 franci. Dar doctorulu n'are mai multu de 29 ani, și este foarte sanetosu. Prin urmare, totulu face a se crede, că domnă West va să accepte multu timpu după cei 125,000 fr. D'atunci dibăciulu doctoru și-imaginăza unu espedientu foarte ingeniosu. Respandese vorbă, că a inventat unu gasu atât de puternicu în cătu, făcându exploziune, omora pe locu pe operatoru și lu-desfigurăza asié de multu, că este cu nepotința alu mai cunosce. Într'o dimineață o exploziune formidabilă se auzi în laboratorulu doctorulu West. Alergă totu din toate părțile, spre a vedea ce se întimplase. Neapăratu, că doctorulu făcuse vră-o imprudență cu gasulu seu. Într'adeveru, gasira unu cadavru cu totulu desfigurat. Dn'a West devine neconsolabilă, căci a pierdut totu ce avea mai scumpu pe lume. Toate jurnalele i plângu nenorocirea. Cu toate aceste companii de asigurare, superata că are să plătească 125,000 de franci, încep a face oare-cari cercetări. Se vediu atunci, că cadavru doctorulu eră prea desfigurat și că dorerea veduvei eră prea sgomotă pentru a fi adevărată. Se descoperi asemenea, că negru a disparut. Compania încep a intra în banuși. Presă înregistreza aceste suspiciuni. Nu multu și éta, că se arăta doctorulu viu nevătămatu și plinu de sanetate. Marturisește, că elu a omoritu pe negru spre a asigura cei 125,000 fr. soției sale, și că s'a ascunsu cu scopu de a se imbarcă, dar că acum se prezintă singuru pentru a nu fi prinsu pe cale. Făcându-i-se instrucțiunea, se dete juratiloru. Acum începe partea în adevăratu curioasă a procesulu: omorulu negruului se întimplase în Statulu Delaware. Dar în Delaware locuitorii sunt sclavagisti și au ura a supra negriloru. De aceea, juratii cari au judecatu pe doctorulu West, au gasit cu cale că n'a făcutu o crimă omorindu pe negru, și l'au achitat.

Suvenirea mortiloru.

† (*Etelca Bonciu.*) fiică deputatulu nostru dlu Demetriu Bonciu, a repăsatu zilele trecute la Aradu în etate de 21 ani.

† (*Petru Abrudanu.*) preotulu în Timișoara-Fabricu, la 7 augustu a cădiut victimă epidemiei. Totu în acea diua de cu seară, cholera a răpit și pe fiulu seu Stefanu, juristu de anulu alu 3-le.

† (*Mihailu Dobo de Rusca.*) senatoru subst. și inspectoru cercualu în Orășcia, a repăsatu la 13 augustu, în etate de 33 de ani.

Proprietariu, redactoru respunditoru și editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Koesi în Pestă. 1873. Strada lui Alesandru nr. 13.